

Statenvoorstel

Vergaderdatum GS: 26 september 2023

Portefeuillehouder: Zevenbergen

Uiterlijke beslistermijn: 8 november 2023

Documentnummer: PZH-2023-839295287

Onderwerp

Vorbereidingsbesluit Uitvoerings- en investeringsprogramma Doorstroming OV

Bestuurlijke samenvatting van het voorstel

Op 16 juni 2021 is in Provinciale Staten het Transitieplan Openbaar Vervoer (OV) vastgesteld. In dit plan is, als één van de uitgangspunten, opgenomen dat de provincie, regio's en gemeenten inframaatregelen kunnen realiseren in samenhang met provinciaal en landelijk beleid. De provincie gaat met de regio's en gemeenten in gesprek over OV-infrastructuurmaatregelen die nodig zijn om de doorstroming van het OV te bevorderen en het mobiliteitssysteem te versterken. In het Programma Zuid-Hollandse Infrastructuur (PZI) is een investeringskrediet van € 20,0 miljoen gereserveerd voor het Transitieplan OV t.b.v. de doorstroming.

In het PZI wordt een overzicht gegeven van de onderzoeken en projecten van infrastructuur, inclusief de daarbij horende budgetten en reserveringen. De onderzoeken en projecten voor nieuwbouw en verbetering van infrastructuur zijn complex. Om ons te helpen bij het maken van keuzes zijn PZI-spelregels opgesteld.

Conform de Regeling Projecten wordt voor projecten boven € 10 miljoen een besluit van Provinciale Staten gevraagd. Provinciale Staten worden verzocht akkoord te geven op het starten van de verkenningsfase voor het project Uitvoerings- en investeringsprogramma Doorstroming OV (vorbereidingsbesluit) en daarmee over het toekennen, vanuit de reservering van € 20 miljoen, van een voorbereidingskrediet van € 150.000 voor deze verkenningsfase.

Met dit vorbereidingsbesluit dat nu ter vaststelling voorligt komen we samen met de wegbeheerders tot een Uitvoerings- en investeringsprogramma Doorstroming OV. Hierin worden maatregelen opgenomen die de komende jaren gerealiseerd kunnen worden waarmee de rijtijden voor de bussen verkort worden, het OV aantrekkelijker wordt voor bestaande reizigers en (weer) nieuwe reizigers gebruik gaan maken van het OV.

Met Provinciale Staten gaan we gedurende de verkenning in gesprek over de mogelijkheden die er liggen in relatie tot het beschikbare budget.

Na afronding van de verkenning wordt aan Provinciale Staten een uitvoeringsbesluit voorgelegd over het voorgenomen programma en het benodigde uitvoeringskrediet. Hiernaast zullen Provinciale Staten over de voortgang van de uitvoering en de realisatie van de maatregelen periodiek geïnformeerd worden.

Dit besluit is gebaseerd op het informatieprofiel Vorbereidingsbesluit zoals opgenomen in de [PZI-spelregels](#).

Inhoud

In dit statenvoorstel wordt nu achtereenvolgens de opgave, oplossingsrichtingen, financiën, proces programma (inhoud) en procedure en rol Provinciale Staten beschreven.

Opgave

Op 16 juni 2021 heeft Provinciale Staten het Transitieplan OV vastgesteld. In dit plan is een aantal uitgangspunten benoemd die, na uitwerking, nodig zijn om het openbaar vervoer zonder rijksbijdrage

weer vitaal te krijgen. Voor de uitwerking van een aantal uitgangspunten wordt in lijn met het coalitieakkoord 2023-2027 nader beleid geformuleerd, voor een deel zijn ze reeds vormgegeven. Eén uitgangspunt dat we nu willen uitwerken is: “OV richt zich vooral op snelle en frequente verplaatsingen tussen kernen”. Daarover is opgenomen dat de provincie, regio’s en gemeenten inframaatregelen op het gebied van doorstroming realiseren in samenhang met provinciaal en landelijk beleid.

De ambitie van de provincie is om mobiliteit efficiënt, veilig en duurzaam te laten plaatsvinden, over de weg, het water en het spoor. Daarmee zorgen wij voor een Bereikbaar Zuid-Holland. Bereikbaarheid is daarbij geen op zichzelf staand doel, maar bevordert de leefbaarheid, het welzijn, de economische ontwikkeling en een goede ontsluiting van woon- en werkgebieden.

In het Coalitieakkoord 2023-2027 is opgenomen dat Zuid-Holland in het komende decennium een fors aantal woningen moet bouwen en de bestaande woonvoorraad beter moet benutten en toekomstbestendig maken. Stad en land raken steeds sterker met elkaar fysiek verbonden, waarbij in het landelijk gebied behoud van voorzieningen en leefbaarheid een uitdaging vormen. Tegelijk staat onze sterke bereikbaarheidspositie onder druk. Economische groei, een groeiende bevolking en een trek naar de stad zorgen voor toenemende drukte op de bestaande infrastructuur, zowel wat betreft goederen- als personenvervoer. Het openbaar vervoer, dat steeds schoner en slimmer wordt, is nog herstellende van de enorme teruggang in reizigers tijdens de coronapandemie. De Rijks- en provinciale wegen in Zuid-Holland blijven onverminderd druk, fietspaden worden steeds drukker en de bereikbaarheid van de landelijke gebieden staat onder druk.

We concentreren onze verstedelijkingsopgave in bestaand stedelijk gebied. We stimuleren wonen nabij voorzieningen en openbaar vervoer. Dat vraagt om hogere dichtheden van woningen op deze locaties. We sturen daarom op passende parkeernormen nabij haltes van hoogwaardig openbaar vervoer en bij sociale woningbouw. Dat doen we in combinatie met deelmobiliteit, openbaar vervoer en met oog voor lopen en fietsen.

De provincie wil dat iedereen in Zuid-Holland op een duurzame, snelle en makkelijke manier van huis naar werk, opleiding of vrijetijdsbesteding kan reizen.

De provincie wil investeren in alle vormen van vervoer, waarbij per locatie bekeken wordt welke mix van openbaar vervoer, fietsverkeer, wandelwegen en autoverkeer het meest passend is. Uitgangspunt voor ons is het benutten en verbeteren van de bestaande infrastructuur. Hierbij wordt gestreefd om het gebruik van openbaar vervoer te stimuleren en rekening te houden met de aanwezigheid van openbaar vervoer bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

De provincie is concessieverlener voor de busconcessies Zuid-Holland Noord, Hoekse Waard Goeree Overflakkee en Drechtsteden-Molenlanden en Gorinchem. Hiernaast is de provincie concessie verlener van de treindienst Alphen aan den Rijn-Gouda en verantwoordelijk voor de overeenkomst Personenvervoer over water (Waterbus Drechtsteden-Rotterdam). Het Uitvoeringsprogramma heeft betrekking op de provinciale busconcessies. De provincie heeft daarom ook de rol als initiator voor kwaliteitsverbeteringen samen met andere wegbeheerders in de provinciale concessies.

De provincie heeft in de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in het verbeteren van de kwaliteit van het openbaar vervoer en doet dit nog steeds. Zo heeft het programma R-net gezorgd voor snel, frequent, herkenbaar en volgens een productformule-aanbod van OV. Hiernaast wordt op dit moment onder anderen HOV Noordwijk-Schiphol gerealiseerd en bestuderen we de mogelijkheid om van Leiden-Rijnsburg-Noordwijk een HOV-verbinding te maken. Op spoorgebied is door decentralisatie geïnvesteerd in de Treindienst Alphen a/d Rijn-Gouda en de Merwedelingelijn. Hiernaast is onlangs een nieuw aanbod aan DRIS-panelen (Dynamisch Reizigers Informatie Systeem) gerealiseerd en worden OV-haltes steeds meer kwalitatief verbeterd en toegankelijk gemaakt.

In verband met de Covid-pandemie is de realisatie van het maatregelen ter verbetering van de doorstroming op de niet R-net en HOV-corridors achtergebleven. In 2020 en latere jaren lag de focus vooral op het zoveel mogelijk in stand houden van het aanbod van OV (de dienstregeling). Het Rijk heeft daarbij een ondersteunende rol gespeeld door het verstrekken van extra middelen hiervoor. Als voorwaarde heeft het Rijk gesteld dat de concessieverleners, waaronder de provincie Zuid-Holland, een Transitieplan dienden op te stellen waarin aangegeven werd hoe het OV weer vitaal kan zijn zonder extra rijksbijdrage.

Indien we geen extra maatregelen treffen zullen door toenemende mobiliteit en congestie de rijtijden toenemen waarmee de beoogde aantrekkelijkheid van het OV-systeem dreigt te verminderen.

Oplossingsrichtingen

De focus ligt op aanvullende faciliteiten, bovenop concessieafspraken, met als doel het OV aantrekkelijker te maken als reisalternatief voor een zo breed mogelijke doelgroep. Deze inspanningen bevorderen de concessie uitvoering waarin snel, betrouwbaar en frequent OV (bus) met comfortabele halte-infrastructuur en voldoende fietsstallingsvoorzieningen centraal staan. In 2021 zijn met alle, binnen de concessiegebieden gelegen, wegbeheerders gesprekken gevoerd over de beoogde transitie van het openbaar vervoer door de provincie Zuid-Holland maar ook over de gemeentelijke mobiliteits- en ruimtelijk ordeningsplannen. Het programma Uitvoerings- en investeringsprogramma Doorstroming OV staat niet op zichzelf. Te nemen maatregelen kunnen namelijk op gespannen voet staan met de inrichting van 30 km/u wegen, veranderende verkeerscirculatie, VRI-aanpassingen en herinrichting van wegen. Aan de andere kant biedt te realiseren woningbouw weer kansen om waar mogelijk bij de inrichtingsplannen al rekening te houden met prioriteiten voor doorstroming van het OV.

Het programma betreft een opsomming van maatregelen die in principe niet MER plichtig zijn en geen directe relatie met stikstof hebben. De maatregelen kunnen op gemeentelijke- maar ook op provinciale wegen en wegen van het Waterschap en Rijk genomen worden. Uit de verkenning moet dit blijken.

Ongeveer 80% procent van de doorstromingsproblemen zijn terug te vinden binnen de gemeentelijke grenzen. Daarom is het van groot belang dit programma gezamenlijk op te stellen met de wegbeheerders met ondersteuning van input in de vorm van data van vervoerders en adviezen van de bestaande reizigersoverleggen van de provinciale concessies en Provinciale Staten .

Het programma voorziet in maatregelen die de doorstroming van het openbaar verbeteren met als resultaat dat veel reizigers een kortere rijtijd krijgen en nieuwe reizigers daardoor uitgenodigd worden (weer) van het openbaar vervoer gebruik te maken. In eerste instantie wordt een aantal corridors benoemd waar met diverse buslijnen met hoge frequenties veel rijtijdwinst behaald kan worden. Per corridor worden in samenspraak met de verantwoordelijke wegbeheerder diverse maatregelen voorgesteld, via een schetsontwerp uitgewerkt en in kosten doorgerekend op basis van eenheidsprijzen (inclusief beheer en onderhoud). De maatregelen hoeven niet altijd van infrastructurele aard te zijn, zoals het aanleggen van een busstrook of het inrichten van een busbaan. Soms kunnen aanpassingen aan de verkeersregelinstallaties of een kleine verandering in de lijnvoering met beperkte middelen al tot gewenste effecten leiden. In de kantlijn van dit proces, en pas in de realisatiefase, zal ook gekeken worden naar “werk met werk maken”. Tegelijkertijd kan bijvoorbeeld bij realisatie van de maatregelen onderzocht worden of er mogelijkheden zijn om de keten tussen fiets en OV verder te verbeteren etc. Maar dit valt buiten de scope van het programma.

Financiën

In het PZI is € 20 miljoen gereserveerd voor het Transitieplan OV (waarvan € 7,8 miljoen resterende BDU-middelen en € 12,2 miljoen netto PZH). Bij infrastructuurprojecten waar de provincie, als tot uitvoering van het project wordt overgegaan, meer dan € 10 miljoen aan bijdraagt, moet Provinciale Staten een Voorbereidingsbesluit en een Uitvoeringsbesluit nemen. Dit is in lijn met de Regeling projecten Zuid-Holland.

Het Voorbereidingsbesluit Verkenning Uitvoerings- en investeringsprogramma Doorstroming OV dat nu voorligt betekent een financiële commitment van €150.000,- voor begeleiding door een extern bureau. De verkenning kan binnen de beschikbare interne arbeidscapaciteit worden uitgevoerd. De personele lasten zijn niet doorberekend naar de verkenning.

Het voorbereidingskrediet van € 150.000,- kan worden gedekt uit de reservering Transitieplan OV van €20 miljoen. Hierna resteert een bedrag van €19,85 miljoen voor de uitvoering van het programma. Indien het onderzoek meer middelen vraagt dan € 150.000,- zal dit gedekt moeten worden vanuit dezelfde reservering.

Het nog op te stellen Uitvoerings- en investeringsprogramma Doorstroming OV zal voornamelijk bestaan uit maatregelen die door gemeenten worden gerealiseerd met subsidie vanuit de Subsidie Regeling Mobiliteit (SRM). Daarnaast worden mogelijk investeringen gedaan in de provinciale infrastructuur (of van waterschap of Rijk). De SRM voorziet in een eigen bijdrage van de wegbeheerders voor de uitvoering van infrastructurele projecten en projecten gerelateerd aan regionaal openbaar vervoer. Voor de verkenning is geen sprake van cofinanciering.

Proces Programma (inhoud)

Samen met de wegbeheerders stellen we het Uitvoerings- en investeringsprogramma Doorstroming OV op.

De wegbeheerders, vervoerders van de provinciale OV-concessies en de reizigersoverleggen zijn reeds geïnformeerd over de intenties van dit programma. Naast het programma wordt ook beoogd

om met de wegbeheerders tot een aantal uitvoeringsafspraken te komen en wordt een organisatievoorstel voor de vervolgfase(n) opgesteld. Met Provinciale Staten gaan we in gesprek over de mogelijkheden die er liggen in relatie tot het beschikbare budget. We bekijken nog naar een vorm hoe we dat gaan organiseren.

Voor het opstellen van het programma wordt ruim een jaar uitgetrokken. De uitrol van het programma kan enkele jaren in beslag nemen.

Procedure en rol Provinciale Staten

Na het nemen van dit voorbereidingsbesluit wordt gestart met de verkenning naar het Uitvoerings- en investeringsprogramma Doorstroming OV. In deze fase zullen we verschillende sessies organiseren met de genoemde partijen maar ook met Provinciale Staten.

We verwachten de uitkomsten van de verkenning aan Provinciale Staten voor te leggen in het derde kwartaal 2024 met aansluitend/tegelijkertijd een uitvoeringsbesluit (overgang naar uitvoeringsfase). Dit is in lijn met de PZI-spelregels. Het streven is om in een paralleltraject dit programma door de betrokken en voor het programma relevante wegbeheerders vast te laten stellen. De ervaring leert dat realisatie enkele jaren in beslag zal nemen. Provinciale Staten zullen over de voortgang van de uitvoering en de realisatie van de maatregelen periodiek geïnformeerd worden.

In de uitvoeringsfase zal per project ook participatie plaatsvinden. In de verkenningsfase zijn dat dus hoofdzakelijk de wegbeheerders en vervoerders.

Ontwerp-Besluit

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

Gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 september 2023, met het besluitnummer PZH-2023-839295287,

Gelet op de Regeling Projecten Zuid-Holland;

Besluiten:

- Vast te stellen een voorbereidingskrediet van € 150.000,- voor de verkenningsfase van het project Uitvoerings- en investeringsprogramma Doorstroming OV en deze te dekken uit de Reservering Transitieplan OV van € 20 miljoen in het PZI.

Den Haag, 8 november 2023

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

Wvd. Griffier
Mr. M. Pe

Voorzitter
drs. J. Smit

Bijlagen:

Den Haag, 26 september 2023

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

Secretaris
drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Voorzitter
drs. J. Smit